

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 24 Mawrth 2015

Aelod / Swyddog Arweiniol: Julian Thompson-Hill / Paul McGrady

Awdur yr Adroddiad: Rod Urquhart

Teitl: Polisi Taliadau Tai Dewisol (TTD)

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mabwysiadu fframwaith polisi Cymru gyfan newydd yn delio â Thaliadau Tai Dewisol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Cyflwyno'r fframwaith newydd, mae hyn yn ystyried arferion gorau ar draws y DU ac yn cael ei fabwysiadu mewn 20 o Awdurdodau Lleol yng Nghymru.

3. Beth yw'r Argymhellion?

I'r Aelodau gymeradwyo'r fframwaith 'Polisi Taliadau Tai Dewisol' diwygiedig fel y dangosir yn Atodiad A i'r adroddiad hwn.

4. Manylion yr Adroddiad

Cefndir

Mae'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) yn dyrannu cyllid grant yn flynyddol i Awdurdodau Lleol er mwyn iddynt gynorthwyo hawl wyr â diffygion yn eu Budd-dal Tai ar sail dros dro neu amddiffyn y grwpiau mwyaf diamddiffyn o ddinasyddion ar sail tymor hirach.

Cynyddodd swm yr arian am ychydig o flynyddoedd i wneud iawn am rai o'r newidiadau a wnaed o dan y Ddeddf Diwygio Lles 2012. Mae enghreifftiau o hyn yn cynnwys:

- Uchafswm Budd-daliadau
- Cyfyngiad ar Dan-breswyllo Ystafell (a elwir hefyd yn Dreth Ystafell Wely)
- Newidiadau Cyfradd Lwfans Tai Lleol

Fodd bynnag, mae'r Adran Gwaith a Phensiynau wedi dweud y byddai'r swm uwch o gyllid yn rhywbeth dros dro a gyda chyflwyno'r Credyd Cynhwysol byddai'r symiau sydd ar gael yn lleihau yn gyflymach.

Cafodd Cyngor Sir Ddinbych y symiau cyllido canlynol

- 2013/14   £217,914
- 2014/15   £202,519

- 2015/16   £158,793

Mynegwyd pryderon gan Lywodraeth Cymru nad oedd Awdurdodau Lleol yn defnyddio fframwaith cyffredin tuag at y ceisiadau ac asesu ceisiadau TTD ac awgrymodd y dylai Awdurdodau Lleol Cymru ystyried creu fframwaith cenedlaethol. Dylid nodi bod Cyngor Sir Ddinbych wedi defnyddio'r canllawiau a gyhoeddwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau pan mae wedi ei asesu hawliadau TTD.

4.1 Materion i'w hystyried

Ymunodd Cyngor Sir Ddinbych â 19 o Awdurdodau Lleol eraill yng Nghymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Llywodraeth Cymru. Fel cydweithfa, penodwyd sefydliad allanol (Y Clwb Diwygio Lles) i gynnal adolygiad ar Daliadau Tai Dewisol a'r ffordd y cânt eu gweinyddu.

Ymchwiliodd yr adolygiad hwn i'r modd y mae'r cynllun yn cael ei weinyddu ar hyn o bryd ac unrhyw newidiadau yn y dyfodol sy'n cael eu cynllunio. Yna, coladodd y Clwb Diwygio Lles yr wybodaeth hon a chynhyrchu cyfres o ddogfennau. Yn dilyn adolygiadau gan yr Awdurdodau Lleol, mae'r dogfennau terfynol wedi dod yn fframwaith Cymru Gyfan.

Mae pob un o'r 19 Awdurdod Lleol arall sy'n cymryd rhan wedi, neu byddant, yn mabwysiadu fframwaith hwn, sy'n gwneud y broses o hawlio, gweinyddu a deall Taliadau Tai Dewisol yn fwy tryloyw.

Gyda'r lefelau ariannu ar gyfer Taliadau Tai Dewisol yn cael ei leihau gan y Llywodraeth Ganolog, mae'n hanfodol bod gennym fframwaith cadarn a pholisi ar waith i ddelio â'r galw gormodol rydym yn debygol o gael, sy'n deg, yn dryloyw ac yn cymryd i ystyriaeth holl ddigwyddiadau hawlwr mewn ffordd safonol, ond yn dal i ganiatáu hyblygrwydd i wneud penderfyniadau yn lleol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Drwy fabwysiadu fframwaith polisi Cymru gyfan mae tryloywder a thegwch i'r cwsmeriaid gan y rhan fwyaf o Gynghorau Cymru o ran y modd y mae eu hawl i Daliadau Tai Dewisol yn cael eu cyfrifo.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Roedd cost o £1,500 fesul Awdurdod Lleol am waith y Clwb Diwygio Lles a gafodd ei dalu o goffrau oedd yn bodoli eisoes. Bydd y fframwaith a'r gostyngiad mewn cyllid yn cael effaith uniongyrchol ar gyfer ein Gwasanaethau Tai a Gwasanaethau Cwsmeriaid.

- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.**

Ddim yn berthnasol gan y gwnaethpwyd AEC gan yr Adran Gwaith a Phensiynau ar Taliadau Tai Dewisol a'r Ddeddf Diwygio Lles

- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?**

Mae'r polisi a'r fframwaith wedi cael eu rhannu gydag awdurdodau lleol eraill, Llywodraeth Cymru a'r trydydd sector. Mae unrhyw newidiadau ac awgrymiadau wedi cael eu hymgorffori o fewn y fframwaith

- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn deillio'n uniongyrchol o'r fframwaith polisi hwn, fodd bynnag, gyda'r gostyngiadau mewn cyllid, bydd angen gwneud rhai penderfyniadau anodd wrth asesu hawl cwsmer i gael Taliadau Tai Dewisol

- 10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?**

Ddim yn berthnasol

- 11. Pŵer i wneud y Penderfyniad**

- Cylchlythyr S1/2015 yr Adran Gwaith a Phensiynau.
- Rheoliadau Budd-dal Tai.